

Posudek vedoucího práce (Bakalářské studium humanity, FHS UK)

Tatiana Sinenkaia: Naturalizace Rusů v České republice

Předloženou bakalářskou esej považuji za příkladnou diplomní práci. Tatiana Sinenkaia zvolila téma dostatečně profilované, přitom však nabízející celou řadu zajímavých a aktuálních rovin. K jednoznačným kladům patří na bakalářské práce nebývalá vyváženost celého textu. Kvalitní výklad teoretických přístupů a definic je napsán s dobrým porozuměním a je hned od počátku propojován s daty z empirického výzkumu. Taktéž způsob kladení otázek a analýza dat je v souladu s deklarovaným teoretickým ukotvením. Text práce je srozumitelný, věcný, bez jazykových či formálních pochybností.

Téma naturalizace, tedy změny státního občanství a k tomu se vážící otázky po identitě, ale i rovnosti cizinců a vztahu k nim, stejně jako téma ruské menšiny, představuje zajímavý, ale značně rozsáhlý badatelský kontext. O to více mě potěšilo (a dokonce navzdory mé mlhavé představě), jak se autorce výkladem jednotlivých klíčových pojmů podařilo čtenáře uvést do problematiky (ukázat stav současného bádání, rozlišit odlišné teoretické přístupy, zformulovat těžiště výzkumných cílů).

Teoreticky přitom nešlo jen o reflexi odlišných antropologických přístupů k etnicitě: primordialismus, instrumentalismus a konstruktivismus, ale o promyšlení, resp. přijetí konstruktivistického paradigmatu. Nepovažuji tento krok za banální, a tak oceňuji nejen solidní výklad v teoretické části, ale i proměnu způsobu tázání se po identitě, tak jak se projevila ve vlastním výzkumu. Díky životní zkušenosti autorky je navíc podobná změna jakousi katarzí od „laického“ pohledu na vlastní etnicitu a identitu, k akademicky zakotvenému pohledu.

Kromě teoretických přístupů je čtenáři v teoretické části představena diskuze kolem nacionalismu, národní identity, stejně jako teorie migrace nebo transnacionalismus atd. Zdá se mi, že se autorce daří upozornit na zajímavé jevy, ať je to již skutečnost, kdy migranti udržují rozsáhlé kontakty s původní zemí a dokonce se do ní vrací (jev,

který souvisí s novými komunikačními technologiemi a celkovou globalizací) nebo „domácími“ netematizovaná nerovnost mezi obyvateli státu, kteří mají/nemají státní občanství (možnost vyhoštění, představa, že občanství si člověk musí zasloužit atd.).

Autorka rovněž popsala všechny formální náležitosti, které získání českého občanství provázejí, aktuálně zareagovala na novelu zákona a čtenáři zpřístupnila debatu kolem dvojího občanství i reflexi prvních důsledků této úpravy. Stručně, ale v plném rozsahu rekapituluje vlny ruské emigrace na české území.

Po metodologické stránce je výzkum v pořádku. Zvolená kvalitativní strategie koresponduje s výzkumnými cíli: porozumět vnější formě i vnitřním pocitům provázejících získání státního občanství. Polostrukturované rozhovory umožňují získat emický pohled aktérů, který přitom mnohdy úsměvně odhaluje myšlenkovou nejasnost legislativního zadání kombinovanou s kafkovskou procesní důsledností administrativních kroků. Volba šesti informátorů je sice hraniční, díky neotřelým otázkám a důkladnosti rozhovorů jsou však data náležitě vypovídající a konkrétními lidskými osudy, v reflexi vlastní zkušenosti, naplňují teoretické úvahy z první části.

Autorka výsledky svého výzkumu přehledně shrnuje a odvážně, ale zcela právem, formuluje poznatky, jež považuje za přínos danému tématu.

Formální důkladnost dokládají nejen zajímavé přílohy včetně testu (který by na rozdíl od žadatelů o občanství leckterý český občan nesložil), ale i přiložené CD s doslovnou transkripcí všech rozhovorů.

Práci považuji za výsledek dlouhodobého zájmu o dané téma a hodnotím ji jednoznačně jako výbornou.

Částečně nad její rámec by mě zajímalo, jaký vliv má zavedení dvojího občanství konkrétně na ruskou menšinu? Je konkrétně pro Rusy možnost neztratit ruské občanství důležitá? Lze mluvit o nějakém rozdílu mezi Rusy z různých částí Ruska?

V Řevnicích 5. června 2014

Mgr. Ondřej Skripnik Ph.D.